

РЕШЕНИЕ

№ 170

гр. София, 27 март 2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, трето наказателно отделение, в публично съдебно заседание на двайсет и шести март през две хиляди двайсет и шеста година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: КРАСИМИРА МЕДАРОВА
ЧЛЕНОВЕ: КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ
ВЛАДИМИР АСТАРДЖИЕВ

при секретаря НЕВЕНА ПЕЛОВА и с участието на прокурора КАЛИН СОФИЯНСКИ изслуша докладваното от съдия КАЛПАКЧИЕВ н.д. № 187 по описа за 2026 г. и, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 424, ал. 2, вр. чл. 420, ал. 2, вр. чл. 422, ал. 1, т. 5 от НПК.

Образувано е по искане на осъдените И. Н., С. А., Г. А. и Г. Н. да се възобнови наказателното производство по н.о.х.д. № 312/2025 г. по описа на Плевенския окръжен съд, да се отмени постановеното по него определение от 13.10.2025 г., с което е одобрено споразумение за решаване на делото и да се върне производството за ново разглеждане.

В искането се твърди, че Окръжен съд – Плевен е одобрил споразумение за решаване на делото по н.о.х.д. № 312/2025 г., с което в нарушение на закона е приложена по-неблагоприятна редакция на чл. 67, ал. 3 НК; че деянията, предмет на споразумението са извършени в периода 2016 – 2022 г., когато е действала редакцията на закона, обнародвана в ДВ бр. 27 от 2009 г., която е предвиждала възможност за налагане само на една от предвидените в чл. 42а, ал. 2, т. 1-4 НК пробационни мерки в периода на изпитателния срок на наказанието лишаване от свобода; че като е одобрил споразумението, предвиждащо изпълнение спрямо подсъдимите на две от пробационните мерки по време на изпитателния срок, съдът е допуснал нарушение на закона. Иска се отмяна на определението за одобряване на споразумението и връщане на делото за ново разглеждане.

Пред ВКС защитникът на осъдените – адвокат Ц., поддържа доводите, изложени в искането, като алтернативно отправя петитум за възобновяване на производството и за изменение на определението с отмяна на пробационната мярка по чл. 42а, ал. 2, т. 1 НК, която създава повече ограничения за осъдените лица от мярката по т. 2 на чл. 42а, ал. 2. Защитникът твърди, че наказанието спрямо четиримата осъдени е приведено в изпълнение; по отношение на мярката периодични срещи с пробационен служител е изготвен план, който определя тяхната периодичност на два пъти месечно; другата мярка регистрация по местоживееене, според акта на съда, се осъществява два пъти седмично, поради която тя създава по-съществени ограничения за лицата.

В съдебното заседание на касационния съд представителят на ВКП изразява становище за основателност на искането за възобновяване. Според прокурора процесуалният закон позволява да се отмени само част от определението за

одобряване на споразумението, а именно тази, касаеща едната от двете пробационни мерки, като остане в сила само за другата, което би могло да бъде съобразено и с изявлението на защитника и осъдената А.. Счита също, че това е процесуално допустимо на основание чл. 424, ал. 4 НПК, който текст позволява на ръководно-решаващия съд, в случая ВКС, да измени атакувания съдебен акт, когато основанията за това са в полза на осъдените, а те са в тяхна полза, тъй като отмяната на която и да е от двете пробационни мерки незабавно ще доведе до по-леко наказание и до правилно приложение на материалния закон.

В съдебното заседание пред ВКС се явява осъдената Г. А., а останалите трима осъдени, редовно призовани не се явяват. А. поддържа казаното от защитника си и моли за отмяна на пробационната мярка, свързана със задължение за явяване пред пробационен служител два пъти седмично, тъй като това създава пречки в работата ѝ, както и в грижите, които полага за семейството си.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и извърши проверка за наличие на основанията за възобновяване на делото, намери за установено следното:

Искането на осъдените И. Н., С. А., Г. А., Г. Н. е допустимо – подадено от процесуално легитимирани лица по чл. 420, ал. 2 от НПК, в законоустановения от чл. 421, ал. 3 от НПК срок, срещу акт, подлежащ на възобновяване съгласно чл. 419, ал. 1 от НПК.

Разгледано по същество, искането на осъдените е основателно.

С определение № 44/13.10.2025 г., постановено по н.о.х.д. № 312/2025 г., Плевенският окръжен съд е одобрил на основание чл. 384, вр. с чл. 382, ал. 7 НПК споразумение за решаване на делото. С одобреното от съда споразумение на четиримата подсъдими са определени наказанията както следва:

- на И. А. Н. – за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 1, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1 НК, по чл. 159г, пр. 3 НК, вр. с чл. 159в, пр. 3 НК, вр. с чл. 159б, ал. 2 НК, вр. с ал. 1, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, вр. с ал. 1 НК, вр. с чл. 26, ал. 1 НК, на основание чл. 23, ал. 1 НК му е наложено едно общо наказание от три години лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено за изпитателен срок от пет години, а на основание чл. 67, ал. 3 НК през целия период на изпитателния срок се прилагат пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК – задължителна регистрация по настоящ адрес и с периодичност два пъти седмично и задължителни периодични срещи с пробационен служител;

- на С. И. А. – за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 1, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1 НК, по чл. 159г, пр. 3 НК, вр. с чл. 159в, пр. 3 НК, вр. с чл. 159б, ал. 2 НК, вр. с ал. 1, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, вр. с ал. 1 НК, вр. с чл. 26, ал. 1 НК, на основание чл. 23, ал. 1 НК му е наложено едно общо наказание от две години лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено за изпитателен срок от четири години, а на основание чл. 67, ал. 3 НК през целия период на изпитателния срок се прилагат пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК – задължителна регистрация по настоящ адрес и с периодичност два пъти седмично и задължителни периодични срещи с пробационен служител;

- на Г. И. А. – за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 1, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1 НК, по чл. 159г, пр. 3 НК, вр. с чл. 159в, пр. 3 НК, вр. с чл. 159б, ал. 2, вр. с ал. 1 НК, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, вр. с ал. 1 НК, на основание чл. 23, ал. 1 НК ѝ е наложено едно общо наказание от две години лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено за изпитателен срок от четири години, а на основание чл. 67, ал. 3 НК през целия период на изпитателния срок се прилагат пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК – задължителна регистрация

по настоящ адрес и с периодичност два пъти седмично и задължителни периодични срещи с пробационен служител;

- на Г. И. Н. – за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 1, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1 НК, по чл. 159г, пр. 3 НК, вр. с чл. 159в, пр. 3 НК, вр. с чл. 159б, ал. 2, вр. с ал. 1 НК, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, вр. с ал. 1 НК, на основание чл. 23, ал. 1 НК ѝ е наложено едно общо наказание от две години лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено за изпитателен срок от четири години, а на основание чл. 67, ал. 3 НК през първите три години от изпитателния срок се прилагат пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК – задължителна регистрация по настоящ адрес и с периодичност два пъти седмично и задължителни периодични срещи с пробационен служител.

Определението, с което съдът е одобрил споразумението и е прекратил наказателното производство по делото, е влязло в сила на 13.10.2025 г. и не подлежи на касационен контрол.

ВКС намира, че при посочените данни са налице предпоставките за възобновяване на наказателното производство на основание чл. 422, ал. 1, т. 5 НПК.

Възраженията в искането за възобновяване обхващат касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК, които с оглед спецификата на случая, следва да бъдат обсъдени едновременно.

Касационната инстанция установи наличието на процесуални нарушения при провеждане на производството пред Окръжния съд по реда на глава 29 от НПК:

От материалите по делото се установява, че И. Н., С. А., Г. А., Г. Н. са привлечени като обвиняеми за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, пр. 2, т. 1, вр. с ал. 2, вр. с ал. 1 НК, по чл. 159г, пр. 3 НК, вр. с чл. 159в, пр. 3 НК, вр. с чл. 159б, ал. 2, вр. с ал. 1 НК, вр. с чл. 159а, ал. 2, т. 6, вр. с ал. 1 НК. След приключване на разследването по внесен от прокурора обвинителен акт срещу четиримата подсъдими е образувано съдебно производство по н.о.х.д. № 312/2025 г., разпределено на случаен принцип на съдията-докладчик. С разпореждане № 302 от 15.05.2025 г. съдията-докладчик е насрочил разпоредително заседание по делото за 13.06.2025 г. На определената дата, както и на 17.09.2025 г. не е даден ход на разпоредителното заседание поради наличие на процесуални пречки.

В проведеното на 13.10.2025 г. разпоредително заседание съдът е конституирал частен обвинител и е разгледал въпросите по чл. 248, ал. 1, т. 1 – т. 8 от НПК. След съгласие на страните, съдът е пристъпил към разглеждане на производството по реда на глава 29 от НПК. Прокурорът и защитникът са представили проект за споразумение. На основание чл. 384, вр. с чл. 382, ал. 5 НПК съдът е предложил на прокурора и защитника да обсъдят приложението на чл. 67, ал. 3 НК спрямо подсъдимите, на което те са се съгласили и са го включили в обхвата на споразумението.

В проведеното на същата дата – 13.10.2025 г., съдебно заседание съдът е приел, че представеното споразумение отговаря на изискванията на чл. 381 и сл. НПК, не противоречи на закона и морала, поради което е постановил определение, с което е одобрил постигнатото между прокурора, защитника и подсъдимите споразумение за решаване на делото и е прекратил наказателното производство по н.о.х.д. № 312/2025 г.

Със споразумението по отношение и на четиримата подсъдими са наложени на основание чл. 23, ал. 1 НК общи наказания лишаване от свобода за извършените от тях отделни престъпления с приложение на института на условното осъждане по чл. 66, ал. 1 НК. На основание чл. 67, ал. 3 НК се предвижда спрямо подсъдимите по време на изпитателния срок да се изпълняват две пробационни мерки – по чл.

42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК – задължителна регистрация по настоящ адрес и с периодичност два пъти седмично и задължителни периодични срещи с пробационен служител.

При така установената хронология на протичане на производството пред Окръжния съд, ВКС намира, че в нарушение на чл. 384, вр. с 382, ал. 7 НПК съдът е одобрил представеното от страните споразумение в частта за приложение на чл. 67, ал. 3 НК, с което се прилагат двете мерки по 42а, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК през изпитателния срок.

Това е така защото нормата на чл. 67, ал. 3 НК е претърпяла промени след извършване на деянията от подсъдимите. Към инкриминирания период 2016 – 2022 г. наказателният закон е предвиждал възможност съдът да наложи през изпитателния срок на условното наказание само една от пробационните мерки по чл. 42а, ал. 2 НК. С изменение на чл. 67, ал. 3 НК, обнародвано в ДВ, бр. 67 от 2023 г. за съда възниква възможността да постанови една или няколко от предвидените в чл. 42а, ал. 2 НК пробационни мерки. Окръжният съд е следвало на основание чл. 2, ал. 2 НК да приложи по-благоприятната редакция на чл. 67, ал. 3 НК, като определи само една пробационна мярка през изпитателния срок за четиримата подсъдими.

Приемайки, че налагането на двете пробационни мерки спрямо подсъдимите, не противоречи на закона, решаващият съд съществено е нарушил процесуалните разпоредби, гарантиращи законосъобразното приложение на диференцираната процедура по глава 29 НПК. Същественото нарушение на процесуалните правила е довело и до нарушение на материалния закон, доколкото според чл. 67, ал. 3 НК в редакцията му от ДВ, бр. 27 от 2009 г., е предвиждал възможност да се наложи на условно осъдените подсъдими само една от пробационните мерки.

В нарушение на процесуалния закон съдът е одобрил споразумение с приложение на чл. 67, ал. 3 НК в редакцията от ДВ, бр. 67 от 2023 г., като по този начин се е достигнало и до нарушение на материалния наказателен закон.

Констатираните нарушения на процесуалния и материалния закон са съществени по смисъла на чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК, поради което в съответствие с чл. 425, ал. 1, т. 4, вр. чл. 422, ал. 1, т. 5, вр. чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК наказателното производство следва да бъде възобновено, а постановеният по н.о.х.д. № 312/2025 г. по описа на Плевенския окръжен съд съдебен акт – изменен в частта, в която е одобрено споразумението за прилагане на чл. 67, ал. 3 НК.

В съдебната практика на върховната инстанция константно се приема, че ВКС може да измени определението за одобряване на споразумението, вместо да го отмени и върне делото, ако в конкретния казус промяната е в полза на осъденото лице, както и когато страните не разполагат с алтернативна възможност за приложение на материалния закон – Решение № 272/2024 г. на III н.о., Решение № 449/2023 г. на III н.о.

В случая, текстът чл. 67, ал. 3 НК към инкриминирания период е предвиждал възможност да се наложи само една пробационна мярка през изпитателния срок. Страните са се съгласили да се наложат две мерки – по чл. 42, ал. 2, т. 1 и т. 2 НК. Отпадането на една от мерките освен, че е в полза на осъдените е единствената възможност за правилното приложение на материалния наказателен закон. ВКС прие, че най-благоприятното третиране на осъдените налага след възобновяване на делото да се отмени приложението спрямо четиримата осъдени през изпитателния срок на пробационната мярка по чл. 42а, ал. 2, т. 1 НК.

Водим от изложените аргументи и на основание чл. 425, ал. 1, т. 4 от НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение,

Р Е Ш И:

ВЪЗОБНОВЯВА наказателното производство по н.о.х.д. № 312/2025 г. по описа на Плевенския окръжен съд в частта за приложение на чл. 67, ал. 3 НК вр. с чл. 42а, ал. 2, т. 1 НК.

ИЗМЕНЯ определение от 13.10.2025 г., постановено по н.о.х.д. № 312/2025 г. по описа на Плевенския окръжен съд, с което е одобрено споразумението за решаване делото и е прекратено наказателното производство в частта, в която на И. Н., С. А., Г. А., Г. Н. са наложени пробационни мерки по чл. 67, ал. 3 НК, като отменя наложена пробационна мярка по чл. 42а, ал. 2, т. 1 НК спрямо всички осъдени.

Настоящото решение не подлежи на обжалване и протестиране, а съобщение за изготвянето му да се изпрати на осъдените И. Н., С. А., Г. А., Г. Н. и ВКП.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.